

Xylella fastidiosa (Eppo-code: XYLEFA)

(Leaf scorch, olive quick decline syndrome, Pierce's disease, phony disease)

Type organisme: Bacterie
Status: EU-status: Quarantainesoort (prioriteitsorganisme)
Niet aanwezig in Nederland

1. Waardplanten

Xylella fastidiosa kan op een zeer groot aantal plantensoorten voorkomen. Belangrijke waardplanten zijn: *Acer saccharum*, *Carya ilinoensis*, *Citrus*, *Coffea*, *Lavendula*, *Liquidambar styraciflua*, *Morus*, *Nerium oleander*, *Olea europaea*, *Platanus occidentalis*, *Polygala myrtifolia*, *Prunus*, *Pyrus*, *Quercus rubra*, *Ulmus* en *Vitis*.

Zie voor meer waardplanten de [NVWA informatie](#) of klik [hier](#) voor een actueel overzicht. Houd er rekening mee dat er mogelijk nog andere waardplanten zijn.

2. Symptomen

Xylella fastidiosa blokkeert het transport van water en voedingsstoffen. De symptomen lijken daarom sterk op droogtestress: verschroeiing, verdorring of verwelking van de bladeren, en uiteindelijk sterfte van de plant. Het schadebeeld en het tempo waarin dit ontstaat verschilt sterk per plantensoort. Kenmerkend is in veel gevallen, dat de ziekte zich traag ontwikkelt en symptomen vaak het eerste langs de bladranden ontstaan; zie onderstaande voorbeelden.

“Leaf scorch” disease: Nerium oleander, Olea europaea, Coffea, Prunus dulcis, Pyrus, en andere:

Bruinverkleuring van bladranden en de uiteinden van bladeren. In een vroeg stadium van infectie kan het blad lichte vergeling vertonen.

Symptoom op *Nerium oleander*: lichte vergeling © F. Petter, EPPO.

Symptoom op *Nerium oleander*: lichte vergeling en bruine bladpunt. © Donato Boscia, CNR – Inst. Sust. Plant Protection, Bari.

Symptoom op *Nerium oleander*: bruine bladranden. © Donato Boscia, CNR – Inst. Sust. Plant Protection, Bari.

Symptoom op *Olea europaea*: gele vlekken overgaand in bruine bladpunten en bladeren.
© EPPO, Bruno Legendre, Anses.

Symptoom op *Olea europaea*: gele vlekken overgaand in bruine bladpunten en bladeren.
© EPPO, Camille Picard, DGAL, SDQPV.

Symptoom op *Coffea*: geel- en bruinverkleurde delen van bladeren. © NVWA

Symptoom op *Coffea*: bruinverkleurde delen van bladeren. © NVWA

Symptomen op *Polygala myrtifolia*: verkleurde bladpunten. © Eppo, Bruno Legendre, Anses.

Symptomen op *Polygala myrtifolia*: verkleurde bladpunten met scherpe begrenzing. © Eppo, Jérôme Jullien, NPPO of France.

Symptoom op *Lavandula x allardii*: vergeelde bladeren. © Eppo, Agnès Poirier, NPPO France.

Symptomen op *Rosmarinus officinalis*: vergeelde blaadjes met bruine punten. © Eppo, C. Picard.

Symptoom op blad *Prunus avium*: vergeling en scherp begrensde bruine bladdelen. © D. Boscia, CNR – Inst. Sust. Plant Protection.

Symptoom op *Euryops chrysanthemoides*: verkleuring van de bladeren. © Céline Vidal.

Prunus persica "Phony disease"

Zieke jonge scheuten vertonen groeivertraging met groenere en dichtere bebladering. Zijtakken groeien horizontaal of afhangend uit waardoor de boom een compact en rond uiterlijk krijgt.

Vitis "Pierce's disease"

'Schroeiplekken op het blad': verdroogde bruine plekken, met een geel of roodverkleurde rand eromheen. De verdroging breidt zich uit en het blad valt af, waarbij de bladsteel blijft zitten. Door onregelmatige veroudering krijgt de stengel bruine en groene plekken.

Vitis vinifera met bruine vlekken en gele rand. © EPPO, M. Scortichini, Istituto Sperimentale per la Frutticoltura, Rome (IT).

Vitis vinifera, midden/rechts: symptoom op Chardonnay. © EPPO, A.H. Purcell, Univ. of California.

Citrus "Variegated chlorosis"

Dwergroei bij jonge bomen. Dunner worden van de kruin door afsterven van takken en twijgjes. Symptoom op het blad: Vergeling tussen de bladnerven; dit lijkt op zink-gebrek. Bij oudere bladeren ontstaan aan de onderzijde van het blad, direct onder de vergeelde plekken, kleine, licht uitstulpende, bruine en dode plekken.

Citrusblad met vergeling aan bovenzijde en bruine stippen aan de onderzijde van het blad. © EPPO, M. Scortichini, Istituto Sperimentale per la Frutticoltura, Rome (IT).

3. Waarnemen

Wanneer en hoe waar te nemen

Planten blijven vaak lang symptomeloos. Symptomen ontwikkelen zich in het algemeen pas na een periode van groei en warmte. Bij container- en potplanten die in warme condities worden geteeld kunnen het hele jaar door symptomen optreden, met name enkele weken na een periode van snelle groei. Bij *Vitis* kan een aantasting het best ontdekt worden laat in het seizoen, als de druiven beginnen te kleuren.

Let vooral goed op planten die recent zijn binnengehaald uit gebieden waar *Xylella* voorkomt. De ziekte wordt overgedragen door [xyleem-zuigende cicaden](#); let daarom ook goed op het voorkomen van deze insecten op dergelijk materiaal.

Waar komt het organisme voor

Klik [hier](#) voor een actueel overzicht waar het organisme voorkomt. Hou er rekening mee, dat ze mogelijk ook nog in andere landen voorkomt.

Soorten die erop lijken

Sommige gebreksverschijnselen of reacties van de plant op chemische middelen kunnen *Xylella*-achtige symptomen veroorzaken. Ook andere ziekten kunnen vergelijkbare symptomen geven. In *Vitis* geeft de ziekte "Esca" (een schimmel) symptomen die lijken op "Pierce's disease". In Frankrijk komt "Esca" vroeger in het seizoen voor (juni/juli), na een aantal dagen heet weer; symptomen van "Pierce's disease" ontstaan pas als de druiven beginnen te kleuren.

4. Wat te doen?

Melden bij (vermoeden van) vondst

Dit organisme heeft de quarantaine status of er gelden noodmaatregelen voor. Het is uitermate belangrijk dat een vondst van dit organisme zo snel mogelijk wordt ontdekt, om ingrijpende EU-maatregelen te voorkomen. Neem daarom direct contact op met uw keuringsdienst, indien u een besmetting met dit organisme vermoedt. U mag geen plantenpaspoort uitgeven, en geen handelingen doen met, of bestrijding uitvoeren op betreffende planten, totdat uw keuringsdienst uitsluitsel geeft.

Voorkomen van verdere verspreiding en bestrijding

Probeer mogelijk besmette planten fysiek gescheiden te houden van andere planten, maar zonder deze te verplaatsen, en neem dan direct contact op met uw keuringsdienst.

5. Meer informatie

Meer informatie kunt u vinden op:

- LTO: [Houd Nederland Xylella-vrij](#)
- NVWA: [Xylella, plantenziekte](#)
- EPPO: [Xylella fastidiosa](#)
- EFSA: [Xylella fastidiosa](#)
- FAVV, België: [Xylella fastidiosa](#)

6. Opmerkingen/aanvullingen

Heeft u een vraag, opmerking of aanvulling over deze informatie, stuur deze dan naar het [Klantcontactcentrum van de NVWA](#).